

Прозоро й відповідально

«Аптека № 180» (м. Чернігів) — колишня ЦРА Чернігівського району Чернігівської області. Внаслідок реорганізації в 1996 р. на її базі утворено ЗАТ, а в 2010 р. — ТОВ «Аптека № 180». Зміна форми власності не змінила статусу аптеки як координатора та організатора діяльності мережі щодо забезпечення лікарськими засобами сільського населення Чернігівського району

СОЦІАЛЬНО СПРЯМОВАНИЙ БІЗНЕС

— Нашу аптеку мешканці Чернігова знають уже понад 40 років, — розповідає директор ТОВ «Аптека № 180» Тетяна Закидальська. — За цей час устрій аптечного закладу дещо змінився. Один підрозділ вийшов із нашого підпорядкування, ще кілька аптек реорганізувалися в аптечні пункти. А все інше залишилося, як і було. У незмінному структурному вигляді «Аптека № 180» існує з 1996 р. До 2000 р. ЦРА здійснювала виготовлення екстемпоральних лікарських засобів у великих кількостях, тому її площа становила понад 500 м². Аптека, належно обладнана виробничим устаткуванням, повністю забезпечувала центральну районну лікарню, а також населення стерильними розчинами власного виробництва. Вона мала рецептурно-виробничий відділ, відділи запасів і готових лікарських форм, де працювало більш ніж 40 осіб — спеціалістів і допоміжного персоналу. Така структура за часів СРСР була золотим аптечним стандартом. Нині через масове скорочення аптечного виробництва (у Чернігові залишилася тільки одна аптека зі стерильним виготовленням) утримувати такі площі надто дорого та й недоцільно, тож сьогодні аптечний заклад розміщується на 165 «квадратах».

Штат аптечного підприємства — 20 осіб, із них 16 спеціалістів: 8 провізорів і 8 фармацевтів. Більшість фахівців мають першу

«Чесні податки — це добробут кожного громадянина», — говорить Тетяна Закидальська

й вищу кваліфікаційні категорії. Із 1996 р. лише троє працівників підприємства пішли на заслужений відпочинок, на зміну їм прийшли молоді фахівці. Колектив, який було сформовано 30 років тому, є злагодженим і високопрофесійним, тому успішно працює дотепер.

розуміємо, що чесні податки — це добробут кожного громадянина.

АПТЕКА НА СЕЛІ: ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ РОБОТИ

Головна аптека-склад № 180 (м. Чернігів), аптека № 139 (м. Гончарівськ), аптечний пункт у Чернігівській центральній районній лікарні і 5 аптечних пунктів на селі — у такому складі «Аптека № 180» виконує свої функції сьогодні. Окрім того, вона забезпечує лікарськими препаратами вітчизняного виробництва сільське населення через 16 ФАПів.

За словами Тетяни Закидальської, задля забезпечення сільського населення лікарськими засобами аптечний заклад тісно співпрацює з районною держадміністрацією і районною радою. Представники місцевої влади погоджуються з тим, що порівняно з городянами селяни обділені увагою з боку операторів роздрібною фармацевтичного ринку. Частково це можна пояснити тим, що після різноманітних реорганізацій в обласній фармації деякі ФАПи виявилися не залученими до відпуску лікарських препаратів. Тож «Аптека № 180» розробляє нову схему співпраці з медичними працівниками ФАПів із тим, щоб людина, прийшовши на прийом до фельдшера, могла придбати бодай мінімальний набір ліків вітчизняного виробництва за доступними цінами.

Лікарську допомогу населенню району надають Чернігівська (360 ліжок) і Михайло-Коцюбинська (50 ліжок) лікарні та дві менші — Олішівська і Дніпровська дільнична. Ще 16 ФАПів у районі функціонують окремо. Також тут відкрито 8 амбулаторій. У всіх цих лікарняно-профілактичних закладах надають допомогу із забезпечення лікарськими засобами через медичних чи фармацевтичних працівників. Сільські аптечні пункти, як правило, намагаються розташовувати у суміжних із ФАПами приміщеннях. Так зручно для пацієнтів: після прийому у фельдшера з його призначеннями не треба далеко йти.

— Наш бізнес соціально спрямований, ми не ставимо перед собою за мету отримувати максимальні прибутки, — зауважує директор. — Але як господарююче підприємство мусимо заробляти на зарплату, сплачувати комунальні послуги, усі податки та збори до державної казни — це понад 80 тисяч грн щомісяця. Аптека завжди працювала «по-білому», не заводячи у тінь жодної копійки, бо ми

Цікавими виявилися спостереження Тетяни Закидальської стосовно номенклатури лікарських засобів сільських аптек. За її словами, асортимент формується історично відповідно до конкретного місця проживання людей і розповсюджених там хвороб. Так, у селі Гончарівське традиційно більшим попитом користуються протизапальні засоби та антибіотики, а в селі Слабин швидше розходяться антигіпертензивні препарати.

Прикро, однак у цілому медична допомога сільському населенню в Україні надається на досить низькому рівні. Якщо у селі діє амбулаторія або хоча б є фельдшер, який там живе і працює роками, якому люди довіряють, — це ще півбіди. А коли ні, то селяни зі всіма проблемами змушені звертатися до аптеки. Добре, коли там їх зустрине такий аптекар, як у селі Слабин, фармацевт вищої кваліфікаційної категорії Любов Шевченко. Зі своїм болем люди звертаються до неї вже понад 30 років: не тільки придбати ліки, але й проконсультуватися, розповісти про хвороби, отримати пораду, почути слова співчуття. Або як в селі Гончарівське: фармацевт Ніна Мірошніченко має аж 46 років трудового фармацевтичного стажу.

Якщо порівнювати відпуск ліків із аптечного пункту і ФАПу, то перший заклад має низку законодавчо закріплених переваг. Аптечному пункту дозволяється відпускати всі зареєстровані лікарські форми: як рецептурні, так і безрецептурні, у тому числі на пільговій основі. На відміну від лікарів, які працюють у сільських амбулаторіях і мають право призначати рецептурні препарати, медичний працівник ФАПу, який працює з аптекою на підставі договору, вправі реалізовувати тільки певний перелік безрецептурних медикаментів, ви-

значених наказами МОЗ, причому винятково за повну вартість. Пільгові медикаменти через ФАПи не відпускаються.

Фельдшер із заздалегідь сформованою заявкою на медикаменти приїздить до Чернігівської районної аптеки, забирає замовлення і відвозить до ФАПу. Натомість доставка товару в аптечні пункти здійснюється власним транспортом.

У 1996 р. «Аптека № 180» виграла тендер на медикаментозне забезпечення чорнобильців: більшість населених пунктів Чернігівського району мають статус постраждалих від аварії на ЧАЕС. Йдеться про безкоштовний пільговий відпуск ліків всім чотирьом категоріям чорнобильців-пільговиків, починаючи від ліквідаторів і закінчуючи людьми, які проживають на забрудненій території, враховуючи дітей. Нещодавно на вимогу райдержадміністрації відбувся моніторинг пільгового відпуску ліків за червень, згідно з яким аптека обслужила за місяць 240 дітей-чорнобильців. Фінансування проекту в межах 21 тисяч грн на місяць відбувається відповідно до угоди, укладеної з Чернігівською райдержадміністрацією. І хоча це не така вже й значна сума, аптекарі намагаються надати

чорнобильцям необхідну медикаментозну допомогу за різними групами лікарських засобів, зокрема, антигіпертензивними, протидіабетичними, серцево-судинними.

Тетяна Закидальська, приватизувавши аптеку, не пішла шляхом, який в аналогічній ситуації обрали чимало її колег, — закрити аптечні пункти у небагатих селах і відкрити нові аптеки у заможнішому обласному центрі. На запитання «Чому?» Тетяна Віталіївна відверто відповідає: «Людина — вища цінність держави».

ПАРАФАРМАЦІЯ — ЛИШЕ ПІД ЗАМОВЛЕННЯ

«Аптека № 180» на замовлення здійснює відпуск лікарських засобів ФАПам, лікарняно-профілактичним закладам, пільговикам-чорнобильцям, населенню та структурним

підрозділам. Відповідно до покладених на аптечний заклад завдань асортимент лікарських засобів, який формувався роками, тут досить широкий — до 5 тисяч найменувань. В аптеці представлено препарати всіх основних груп, а також рідкісні засоби онкологічної групи, які можна придбати під індивідуальне замовлення.

Спеціально для чорнобильців добирають асортимент антигіпертензивних (найбільший сегмент) і протизапальних засобів вітчизняного й іноземного виробництва.

Певні незручності аптекарі відчували, коли вийшла Постанова Кабміну «Про реєстр оптово-відпускних цін»: тоді сам реєстр ще не оновився й існував не у повному обсязі. Доводилося щодня моніторити перелік дозволених до відпуску препаратів і надавати списки лікарям, щоб вони мали можливість виконувати свої протоколи з лікування хворих. На сьогодні це питання вже на 85% врегульоване — і працювати стало набагато легше.

Сучасні комп'ютерні програми допомагають відстежувати наявність ліків, вчасно поповнювати запаси, не накопичувати баласт. Також програма аналізує реалізацію засобу за якийсь певний термін — 10 днів,

місяць, два місяці.

Тетяна Закидальська підкреслює, що найбільшу увагу в аптеці приділяють номенклатурі власне лікарських засобів, а асортимент товарів із ПДВ незначний. Товари парафармації здебільшого замовляють на вимогу конкретних покупців.

До цінової політики в аптеці-складі № 180 також

підходять дуже виважено. Середня націнка на лікарські засоби не перевищує 20%. На препарати, які потрапили до пілотних проєктів (наприклад антигіпертензивні), — 15–18%. Утім, унаслідок впровадження проєкту стосовно зниження цін на препарати проти гіпертонії виникла проста ситуація.

— На сьогодні в асортименті представлено антигіпертензивні засоби двох періодів закупівель і двох цінових категорій — до 01.06.2012 і після, — пояснює Тетяна Віталіївна. — Тобто аптека змушена відпускати один лікарський засіб за двома різними цінами. Ми знайшли такий вихід: препарат за нижчою ціною пропонуємо пацієнтам із рецептами лікарів. Запаси таких медикаментів у нас незначні, теж недовзі все владнається саме собою.

Лариса Дедишина